יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קיא.

וכל כח יורשת נחלה ממטות וגו'. סיפא דקרא לאחד ממספחת מטה אביה תהיה לאשה כדי שלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר. ומיהו לא נהג אלא באותו הדור כדלקמן בפירקין (דף קכ.). ולקמן [קיב.] (ב) מפרשינן כיון דיורשת שני מטות והיא נשאת למטה אביה הרי מכל מקום נוטבת נחלה האם למטה אחר ולקמן מתרלינן לה: **כח יורשת נחלה ממטות.** משמע שכח אחת מקבלת נחלה משני מטות ואי אתה מוצא קרובים לה שתקבל נחלה מהם יותר מאביה ואמה וכגון שאביה משבט לוי ואמה משבט שמעון וכשיושאת אמה לאביה היו לה אחין לאמה של כח זו שירשו נחלת אביהן ולכשתבא לירשה אמה אינה יורשת נחלת אביהן אלא אמה בלבד ולא מצאתי אלא בפ"ש תנא מהכ"ל ס"ל הקב"ה נתשה לוי מלך מלך מה כה לוי אביה נוף כה כאחיו היה לה שתכלס ז' ימים אבי שאבי מלך מלכי המלכים על אחת כמה וכמה לא דין הוא שתכלס ר"ל יוסי אלא לשמעון מתחל לה שתתחר ואמר ר' אל משה וכו'].

1) כ"ל בקדק. 2) כי' רש"ל בכן הגה. 3) נלין ואמתי אתלי אינשרתן אין לו דנה לשמעוס נילף לי' ממשמוס דכן כתיקנא דמעוס.

תורה אור השלם

1 וְכָל בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחַד מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבֹתָיו: במדבר לו ח

2 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶבְיָתָר אֶרֶק בְּגַנְיָה הֲלֹא תִכָּלֶם שִׁבְעַת יָמִים חִסְּרֹר שִׁבְעַת יָמִים מִדֶּרֶשׁ לְמַחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף: במדבר יב יד

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה וכל כח וכו' ולקמן פרכינן מין דיורשת: (ב) ד"ה ר"מ וכו' להחמיר בחומר מקל: (ג) ד"ה א"ל רבי יהודה בשלה בר' יעלי מנין לבן שקודם לכח: (ד) תוס' ד"ה קל וחומר וכו' וכן משמע בתוספתא כתובות:

מוסף רש"י

מדין קל וחומר כיצד. נבי ר"ג מדות בתורת כהנים ובי"ג כה: מנין שהתורה ניתנה לדרש ק"ו (מכילתא ע.), הלא חכלם. לשון תימה הוא ולשון הדין להיות כנדון. אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון. כמתוב לומדן שאינן רשאי לשמיל על הכח מן הדין יותר מן הנדון, דכתיב מספר שבעת ימים (שם).

רבינו גרשום

נוחלת מסון שלה ואינה נוחלת היא את ממון בנה דבתר משפחת האב דמינן נחלת הבן: פנהני מילי. דבן יורש את אמו וקודם לבת הוא: דכתב רחמנא וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל היאך וכו' שאביה משבט אחד ואמה משבט אחר. והיו אחין לאמה הראוין לירש את אביה דהא מצא למעבד שפיר דליכא משום לא תסיב נחלה הוראל דאחיה קיימין ולאחר שנישאת אמה בו זו מת אחיה ונפלה ירושתן לאמה והיה לה בת זו ומתו אביה ואמה וירשתן בת זו שלא היה להן בן אלמא דבת יורשי' את אמה היא: ואין לי. דיורשת את אמה:

רבינו גרשום (המשך)

אלא בת. כדכתיב וכל בת יורשת וכו': בן מנין אמרת ק"ו ומה בת שהורע כחה בנכסי האב. שבמקום בן לא יתרא בת. יפה כחה בנכסי האם. וכדאמרינן הכא דהא אשכחן מיהא מן קרא דבת יורשת נכסי האם. בן שיפה כחו בנכסי האב אינו דין וכו': ומקום שבאת. כלומר מאותו ק"ו מצי למידרש נמי דבן קודם לבת בנכסי האם דמה להלן גבי נכסי האב בן קודם לבת כדאמרי' לעיל דעמא דאין לו בן הא יש לו בן קודם לבת אף כאן נמי גבי נכסי האם בן קודם לבת: איכא למימר בהא ק"ו דיו לבא מן הדין של ק"ו להיות כנדון דהבן דלירות בנכסי האם מק"ו של בת קאתי ומש"ה בדין הוה דלהוי שוין בן ובת בנכסי האם: ותנא דידן דמתני' דילף לה מבריית' ואמר דבן קודם לבת לא דרש דיו: והא דיו דאורייתא הוא תתניא מדין ק"ו כיצד. אחד מי"ג דברות שהתורה נדרשת בהן: הלא תכלם שבעת ימים. כדין מצורע שהמצורע היה מצטרע משום שהי' מרגיא שם רע וזו דברה כלפי שכינה. ק"ו שהיא טעונה ז"ד יום הסגר דכל מצורע ז' ימים היה טעון הסגר: אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון. ושכינה מאדם דלמין אלמא דאורייתא היא: ומשני ודאי בעלמא דדרש דיו ושאני הכא דלא דרש דיו ואמר דבן קודם לבת דאמר קרא וכו': אפס וכו'. כלומר אין הלכה כמותו: ואי לא תיהדר מפיק לך ר' חנניא ב"ר שלמיה דאמר הלכה כר' זכריה מאונין. כלומר משלך אוציא בעל כרחך ואהדר ליה: אשלח ליה לרב הונא דאמרת משמי' הלכה כר' זכריה אם אמר הכי אי לא. ואיכסף ר' הונא בר חייא. דאיהו לא הוה אמר הכי משמיה דרב הונא אלא כדי להעמיד דברו ותלה בגברא רבא כרב הונא: איתרמת לקבלי. כלומר היית מקנטר בדברך בגנדי: אינהו. שמואל דאמר אפס זכריה ורב נחמן נמי. ס"ל כרב ושמואל דאמרי תרוייהו זכר': מסתמיך ואזיל ר' יצאי אכתפיה דר' שמלאי שמעיה. משום דמחמת שיבה הוה סני נהור וכהה מאורה: אמר ליה שמעיה בר אינש דאתי לקבלנא הוא יאה וגולתיה יאה. כלומר יפה במעשים טובים ושליחו נאה: נשטיה. משמש ר' יצאי לשלית של ר' יהודה: אמר ליה. לשמעיה אמרת לי דגולתיה יאה דין שיעורייה כשקן הוא כלומר שיעורו של שלית זו כשקן הוא שאין דבר חשוב. ואין מקבל טומאה עד שיהא בו ד'

עין משפט נר מצוה

יא א מי' פ"ט מהל' נחלות הלכה ג סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רפו סעיף ד:

קל וחומר לשכינה י"ד. תור"מ דלכך נקט י"ד משום דלאמר כהמפלת (נדה דף נא.) שלשה שופפין יש באדם הקדוש ברוך הוא אביו ואמו ומותן כו הקב"ה כנגד שניהן אבל קשה קלא דאם כן אין זה קל וחומר דמן הדין יש להיות כנגד שניהן ועוד אמר בספרי בתוספתא כן אמר דמלך ולכן וכהן גדול שמיעה שבעת ימי המילואים ואמרה רבינו אמאי נקט י"ד ודוחק לומר דמלך היינו הקדוש ברוך הוא וכהן משה (ד) ורבינו חיים כהן מפרש קל וחומר לשכינה יותר מעבד מז' וכיון דאפיקתיה מז' דהיינו הסגר לוקמה אשני הסגרות וכן משמע (ד) בתוספתא (ה):

דין שיעורייה בשק. ואם תאמר וכי גרע ממטלניות דפרק לא יחפור (לעיל דף כ. ושם) דאוקימנא כעין (ו)[רסקא] ואפילו הכי שיעורייהו בג' על ג' וי"ל דהתם לא מוקי לה כעין שקא אלא לענין דלא חזו לאומנא לקנא הדס אבל האי קשה יותר מדאי: **מכיש** מטה **האם** למטה **האב** ובו'. פירוש לרשב"א אמאי אינטריך לאשמועינן דכן קודם לבת בנכסי האם מהיקשא דמטות תיפוק ליה מוירש אותה דאמר לקמן (דף קיג:) מקיש ירושה שניה לירושה ראשונה מה ירושה ראשונה בן קודם לבת אף ירושה שניה בן קודם לבת דמייה ילפינן לקמן דבני אחות קודמין לבנות אחות לירש בנכסי אחי האם ובנכסי אחי האם דמה ירושה ראשונה דהייני בנכסי האב בן קודם לבת אף ירושה שניה כגון בן הבת קודם לבת הבת בנכסי אחי האם ואומר רשב"א דבן בנכסי האם הייני נמי ירושה ראשונה הבאה מכח האם ואי לאו דנפקא לן מהיקשא דלקמן דמקיש ירושה שניה לירושה ראשונה בין ירושה שניה דאב בין ירושה שניה דאם ור"י אומר דאע"ג דנפקא לן לקמן דבן קודם לבת בנכסי אחי האם היינו משום דמכח אחוה דאימיה קאתי ולא שמעינן מינה דקודם בנכסי האם עצמן ואין נראה לרשב"א דהא מכח דאחוה דאם לא ירית אלא ע"י משמוש דנפלו לפני האם והוא יורש את אמו וא"ת כיון דמהכא שמעינן דמהיקש דמטות דבן קודם לבת בנכסי האם אמאי אינטריך כל הנך קראי דלא תסוב נחלה דאיירי בסיכת הבן וקרא דאם אין לו בת דאמר לקמן בן הבת ובת הבת מנין ת"ל אם אין לו עיין עליו דמשמע דאתא לאשמועינן דבן יורש את אמו ומיהו הוא דואם אין לו בת אינטריך טובא דלא הוה ידעינן שהיה בן הבת יורש כלל ע"י משמוש והא דדרשינן נמי מוירש אותה להקיש ירושה שניה לראשונה הוה מוקמינן (ז)בבת הבן דוקא (ח) ולא תסוב נמי אינטריך ללאו בסיכת הבן ולא תסוב שני בסיכת הבעל ולמאן

**וכל כח יורשת נחלה ממטות בני ישראל היאך בת יורשת שני מטות אלא זו שאביה משבט אחד ואמה משבט אחר ומתו וירשתן ואין לי אלא בת בן מנין אמרת קל וחומר ומה בת שהורע כחה בנכסי האב יפה כחה בנכסי האם בן שיפה כחו בנכסי האב אינו דין שיפה כחו בנכסי האם וממקום שבאת מה להלן בן קודם לבת אף כאן בן קודם לבת ר' יוסי בר' יהודה ור"א בר' יוסי אמרו משום רבי זכריה בן הקצב אחד הבן ואחד הבת שוין בנכסי האם מאי טעמא דיו לבא מן הדין להיות כנדון ותנא קמא לא דריש דיו והא דיו דאורייתא הוא דתניא (א)מדין קל וחומר כיצד (2) ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים קל וחומר לשכינה ארבעה עשר אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון בעלמא דריש דיו ושאני הכא דאמר קרא ממטות מקיש מטה האם למטה האב מה מטה האב בן קודם לבת אף מטה האם בן קודם לבת רב ניתאי סבר למעבד עובדא כר' זכריה בן הקצב אמר ליה שמואל כמאן כזכריה אפס זכריה רבי טבלא עבד עובדא כרבי זכריה בן הקצב א"ל רב נחמן מאי האי א"ל דאמר רב חיננא בר שלמיא משמיה דרב הלכה כרבי זכריה בן הקצב אמר ליה זיל אהדר בך ואי לא מפיקנא לך רב חיננא בר שלמיא מאוניך רב הונא בר חייא סבר למעבד עובדא כרבי זכריה בן הקצב אמר ליה רב נחמן מאי האי אמר ליה דאמר רב הונא אמר רב הלכה כר' זכריה בן הקצב אמר ליה (ב)אשלח ליה איכסיף אמר ליה השתא כי נח נפשיה דרב הונא איתריסת לקבלי ואיהו כמאן סברה כי הא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו אין הלכה כר' זכריה בן הקצב מיסתמיך ואזיל רבי יצאי אכתפא דרבי שמלאי שמעיה ואתי ר' יהודה נשיאה לאפייהו א"ל בר אינש דאתא לקיבלנא הוא יאי וגולתיה יאי כי מטא לגביה גששה אמר ליה דין שיעוריה כשק (ג)בעא מיניה אמנין לבן שקודם לבת בנכסי האם אמר ליה דכתיב מטות מקיש מטה האם למטה האב מה מטה האב בן קודם לבת אף מטה האב בן קודם לבת א"ל אי מה מטה האב בכור נוטל פי שנים אף מטה האם בכור נוטל פי שנים אמר מיקנא לך כו'. משמתיא לך ולא יסייע לך רב מיונא בר שלמיא: דאמר רב הונא אמר רב כו'. רב הונא בר חייא מהדר הכי לרב נחמן: אמר ליה. רב נחמן לרב הונא בר חייא: אשלח ליה. לרב הונא ואודיענו שאתה אומר כן משמו ולדע אם אמת הוא שאמר רב הונא כן: אכסיף. דשמא חזר בו רב הונא או לא היה סומך כשמועתו: איתריסת לקבלי. ולא היית חוזר בך: ואיהו. רב נחמן: רבי יצאי. זקן היה והחלו עיניו כהות: א"ל. שמעיה דר' יצאי: בר אינש דאתי לקיבלנא הוא יאי. אדם חשוב כא כנגדנו: וגולתיה יאי. כלומר טלית של תלמידי חכמים. אי נמי נאה ממש כדמוכח לקמיה דאמר דין שיעוריה כשק: נשטיה. רבי יצאי לגולתיה דרבי יהודה נשיאה: דין שיעוריה כשק. כגד עב וגרוע ושיעורו לקבל טומאה ד' טפחים על ד' טפחים כשק כדתנן [כלים פכ"ז מ"כ] השק ד' על ד' הכגד ג' על ג' במסכת שבת (דף עו.) ובמסכת סוכה (דף יח:): אמר ליה. רבי יהודה נשיאה לרבי יצאי (ג) בן קודם לבת כו': אמר ליה. רבי יהודה נשיאה לרבי יצאי אי מה מטה האב כו': אמר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com